

Rozmowy ze znanymi koparjemi

Uwe Seeler, Peter Ducke, Eberhard Vogel a další prominentni w Budyšinje

Wutoru, 3. septembra, přewjedze so na Budyskej Mlynkec luce beneficny turněr na dobro škodowanych wulkeje wody w Drježdžanskim sporće. Před něhdže 1 100 přihladowarjemi hrajuchu štyri mustwa: tradiciske mustwo Hamburgski SV, za kotryž je Uwe Seeler zamołwity, regionalny ligist Drježdžanski SC, wyši ligist OFC Neugersdorf a krajny ligist Budissa Budyšin. Na Mlynkec luce wuhladachmy wjacorych něhdých narodnych hrajerjow. So wě, zo mnozy wopytowarjo prominentnych koparjow wo awtoqram prošachu abo wo zhromadne foto. Redaktor Sokolskich Listow porěča z Uwe Seelerom, Peterom Ducku a Eberhardom („Matzom“) Vogelom.

UWE SEELER: rodzeny 5. nowembra 1936 w Hamburgu, hraješe wot 1944-1972 za HSV, 1978 za Celtic Cork w Irskej, 72 króc w narodnym mustwje zasadzeny (43 wrotow), trěli w 239 dypkowych hrach zwjazkoweje ligi 137 wrotow, bě wobdželnik swětowych mistrstwow 1958, 1962, 1966 (wicemišter swěta) a 1970, němski mišter 1960, pokalny dobyčer 1963, kopar lěta 1960, 1964 a 1970, najlepší trělc zwjazkoweje ligi w sezonje 1963/64 z docpětymi 30 wrotami.

PETER DUCKE: rodzeny 14. oktobra 1941 w Bencenje (ČSR), hraješe wot 1950-1959 za Motor Schönebeck a wot 1959-1977 za SC Motor/FC Carl Zeiss Jena, nastupi we wubrance NDR 68 króc a trěli za nju 15 wrotow, w 352 hrach wyšeje ligi NDR docpě 153 wrotow, wobdželi so na swětowych mistrstwach 1974, mišter NDR 1963, 1968 a 1970, doby sobu pokal FDGB 1960, 1972 a 1974, kopar lěta 1971, doby na olympiskich hrach 1972 bronzowu medaliju, kral trělcow w léce 1963 z 19 wuspěchami.

EBERHARD VOGEL: rodzeny 8. apryla 1943 w Altenhainje, hraješe wot 1962-1980 za SC/FC Karl-Marx-Stadt a za FC Carl Zeiss Jena cyłkownje 440 króc we wyšeje lize a wosta rekordnik NDR (před A. Glaubitzom ze 428 hrami), we wubrance NDR nastupi 74 króc a docpě za nju 25 wrotow, mišter NDR z Karl-Marx-Stadtom 1967 a z FC Carl Zeiss Jena 1968 a 1970, kopar lěta 1969, wobdželnik swětowych mistrstwow 1974, dobyčer bronzoweje medalije na olympiskich hrach 1972.

Rozmowa z Uwe Seelerom

Sće přeni króc w Budyšinje?

U. Seeler: Haj. Dotal sym jeno časčišo po awto-droze nimo jěl. Džensa však njemějachmy chwile sej město wobhladać.

Sće z tradiciskim mustwom Hamburgskeho SV do Budyšina přijel, zo byšće na dobro wopoworow powodźenja hrał. Što je Was hlownje k tomu pohnuło?

U. Seeler: Chcemy rady pomhać. W Hamburgu sym lěta 1962 sam dyrbjal wulku wodu dožiwić.

To nihdy njezabudu. Je derje, zo móžemy džens za škodowanych w Drježdžanach něšto činić.

Sće tež džensa hišće jara popularny, tež tu w Budyšinje so mnozy k Wam tłóčachu ...

U. Seeler: Sym stajnje spytał młodostnym a džěcom być z příkladom. To wočakuju tež wot nětčišich koparjow na wšěch ruinach.

A Waše wočakowanja na lěto 2006?

U. Seeler: Chcemy-li při swětowych mistrstwach pola nas doma derje wobstać, dyrbymy wše mocy na wukublanje dorosta zložować. Je derje, zo koparski zwjazk nětko zaměrnje młode talenty spěchuje.

... a Eberhardom Vogelom

Kak so Wam nowa Mlynkec luka lubi?

E. Vogel: Jara derje! Wěrci mi, tajki stadion bychmy jako DSC po tutej wulkej katastrofje trjebali. W Drježdžanach je wulka woda Stadion Heinza Steyera - dotal hižo njemoderny - tak wobškodžiła, zo w nim hižo hrać njemóžemy.

Cyle druhe prašenje: Je Wam mjeno Hórki zaprijęće?

E. Vogel: Dopominam so, zo smy tam hrałi. Ale hdy to bě, to hižo njewěm. Přeni króc bě to po dobyću mistrstwa NDR z Karl-Marx-Stadtom w léce 1967 ...

E. Vogel: Nam bě to rjane dožiwenje. K jědži a piću bě tam woprawdže nadosć.

M. Krawc

... z Peterom Ducku ...

Sym Was tu hižo hrać widzał - Carl Zeiss Jena je tu raz pokalnu hru přečiwo Motorej Budyšin jeno snadnje z 2:1 dobył ...

P. Ducke: Ow, to bě před wjac hać trěćeci lětami. Tehdy bě tu hišće wšitko hinak. Waš stadion je krasny, to móžeće woprawdže hordži być.

Nastupiće džensa sobu w tradiciskim mustwje HSV. Honiće tež hewak hišće za bulom?

P. Ducke: Za beneficny turněr sym rady pripravil. Ze mnu však su tež druzi znači něhdysi koparjo NDR: „Matz“ Vogel, Torsten Gütschow, Matthias Müller abo Frank Lippmann. Štož aktiwne hraće nastupa, to však dych předolho njedosaha (budu bórže 61 lět stary), ale lóšt hraće tola hišće dawa.

A što čini w Jenje Georg Buschner, něhdysi trenar tež wubranki NDR?

P. Ducke: Wón swoje rentnarstwo wužiwa ...

SOKOŁSKE LISTY

W swjedženskim čahu skedžbnichu serbscy gymnaziastcy na skutkowańce na serbskeho Sokola w lětach 1920 do 1933. Mjeztym zo kročachu holcy w narodnej drasće, běchu so holcy něhdysu paradnu uniformu woblekli. Za gymnaziastami džěchu čłonojo předsydstwa džensnišeho Sokola. Na wobrazu wotprawa: Susan Jurkec, Michał Weber, Christiana Wjeršec, Katja Palmanec, Křescan Bejmak a w pozadku Pawoł Hejduška.

Foto: SN/Bulank

Serbscy Sokoljo sobu swječili

1000lětny jubilej Budyšina bě nam sportowcam Serbskeho Sokola ze samozrozumliwej namołtu, so tohorunja na swjedženskim čahu njeźelu 1. septembra wobdželić. Njetrjebachmy dolho přemyslować, do kotreho wobrazu so zarjadujemy. Wobraz 38 wěnowaše so sportowemu wuwicu w Budyšinje a wokolinje. Hłownu zamołwitosć za tutón wobraz položichu do rukow wotrjadnika za šule a sport w Budyskim krajnoradnym zarjědźe. Sportoweho přečela Hansa-Joachima Poicka znaju hižo z prjedawšich časow. Wón však zaso ze swojeho džěla mnohich staršich a młodych sportowych entuziastow znaje. Fachowy poradźowar jeho předewzača bu Walter Starke. Wobaj potom hromadže z dalšimi sportowcami časčišo wuradźowašaj. Zanurichu so do sportowych stawiznow města a wokrjesa wot spočatkow a wudospołnachu tute z přitomnostnym sportowym hibanjom. Wšako dyrbyješe so wšitko prawje předstajeć.

Kručišo organizowany bu sport w Budyšinje hakle ze založenjom čělozwočowanskeho towarstwa w léce 1846. Tute towarstwo wosta hač do jeho rozbića přez fašistow lěta 1936 z nošnym stołpom wšeho sportowanja w Budyšinje. W 2. položy 19. lětotka nastachu po jendźelskim příkladźe dalše sportowe towarstwa, kaž klub kolesowarjow, pławarjow, tesakowarjow, hrajerjow tenisa a druhe.

Zajmawe je naspomnić založenje koparskeho towarstwa „Budissa“ lěta 1904, kotrež džensa zaso w sprjewinym měsće eksistuje. Wěm so dopomnić, zo smy tu jako wyši šulerjo a tež

pozdžišo na sportnišću Budissy při Wjelaćanskej kopańcu hrałi.

Runočasnje nastachu sportowe hale. Přerjona bu 1869 na Kamjentnej dróze natwarjena. Wnjej džensa hišće volleyballisća Sokola Budyšin kóždú pónđzelu wječor trenuju. Lěta 1898 natwarichu pławarnju na Róžowej, 1920 sprjewinu kupjel, 1927 kehelernju na Th. Mannowej a lěta 1929 wulke sportnišćo na Mlynkec luce, kotrež so džensa w najrjěšim stawje blyšći.

Do stawiznow sporta w našim regionje słuša bjezdwěla tež sokołske hibanje mjez swětowymaj wójnomaj. Lěta 1920 po příkladźe čěskich sokołskich towarstwow založeny čělozwočowanski Lužisko-serbski sokołski zwjazk „Serbski Sokol“ eksistowaše hač do lěta 1933. W tym léce bě so wólne rozpúšćil a „swoje skutkowanjne zakončił“ kaž Serbske Nowiny 10. apryla 1933 pisachu.

A tutu dobu chcych z małej pokazku demonstrować. W Serbskim ludowym ansamblu starach so wo kompletne sokołske drasty: čmowomódre cholowy a kabaty, čerwjene dołhorukate koše a čapki z pjerom za hólcow, holcam wobstarach serbsku narodnu drastu. Młodych ludźi za to zdobych na Serbskim gymnaziju. K pomocy bě wučerka za wumělske kublanje Rita Braunowa. Džesać młodostnych kročeše 1. septembra sobu w swjedženskim čahu. Běchu to Christiana Wjeršec, Susan Jurkec, Katja Palmanec, Juliana Kaulfürstec, Hanka Markec, Rejzka Waldžica a Beno Šofta, Michał Weber,

Simon Jurk, Křescan Bejmak. Za tutymi młodostnymi džěše nětčiše předsydstwo Serbskeho Sokola, kotremuž běch běle jerseyje z módrym napisom „Serbski Sokol“ wobstaral.

We wobliuku swjedženskeho čaha připadny mi tež nadawk organizować za wobraz 48 „Budyšin - město w NDR“ skupinu volleyballistow. Dokelž běchu něhdys šulerjo Budyskeje Serbskeje wyšeje šule wurjadni hrajerjo-volleyballisća we wuchodnej Sakskej a dokelž běchu so po založenju Rotacije Budyšin w léce 1958 sportowcy tuteho zawodneho sportoweho zjednoćenstwa hlownje tež volleyballej wěnowali, čujach so jako wjelaletny čłon wjednistwa Rotacije Budyšin sobu zamołwity, naše tehdyše zawodne sportowe zjednoćenstwo w swjedženskim čahu reprezentować. Dokelž wobsedzach jeničku sportowu košlu z napisom ROTACIJA BUDYŠIN, dach za tute předewzaće wosebje wosom nowych sportowych košlow z wonym slawnym napisom zhotowić.

Za akterow tuteho demonstraciskeho čaha zdobych tohorunja serbskich gymnaziastow pod nawodom sportoweho wučerja Měrka Korjeńka. W swjedženskim čahu hrajuchu volleyball Halena Korjeńkec, Božena Šimanec, Klemens Eckert, Matti Bětnar, Marcel Rjelka, Bosćij Pjaca a Benedikt Wawrik. Z tuteho městna chcu so wšitkim gymnaziastam džakować, kotřiz pomhachu naš swjedženski čah k 1000lětnemu jubileju Budyšina wuhotować.

Pawoł Hejduška

Što je Orel (Worjoł)?

Pódlanske fotografije su kopije z českeho časopisa Orel. Je to měsácnje wuchadzacy organ křescanskeje čelozwučowanskeje organizacije ze samsnym mjenom Orel. W slědowacym přinošku chcemy předstajić stawizny Orela, jeho džensniše skutkowanje a tež jeho počah k nam Serbam.

Korjenje w Slowjenskej

Na iniciativu biskopow nastawachu spočatk 20. lětstotka w Slowjenskej katolske čelozwučowanske jednoty z pomjenowanjom Orel. Mysličku přewzachu čescy katolscy člonjo Sokoła a wutworichu w léce 1909 swójsku křescansko-socialnu sportowu organizaciju. Do toho měještej Křescansko-socialna strona (założena léta 1894 w Litomyšli) kaž tež Zemská morawsko-šleska křescansko-socialna strona (założena léta 1899 w Vyškovje) wosebity křescansko-socialny čelozwučowanski wotdžěl. Tajke wotdžěle nastachu 1902 w Lišni pola Brna a w Zlinje a 1905 we Vyškovje. W léce 1907 bě we Vyškovje tež přenje zhromadne zwučowanje. Po rozsudze 13 wotdžělow wzjewi so na manifestaciji 31. meje 1909 w Olo-

12. do 15. julija. Ze Slowakskeje přijědzechu štýri wosebite čahi. Z wukraja běchu Francozojo najsylnišo zastupjeni – ze 600 ludźimi. Na swjedźenskim čahu wobdžěli so 12 000 člonow Orela w jednotnej drasce, něhdže 30 000 w civilnej drasce. Zlět w Brnje bě za Orel wulki wuspěch.

Zakaz – wožiwjenje – zaso zakaz

Orelska činitosć so z okupaciju přez nacistisku Němsku přetorhny. Organizacija bu zakazana. Starosta Orela dr. Jan Šrámek wupušći domiznu a bu ministerski předsyda eksilneho knježerstwa w Londonje. Mnozy člonjo Orela přisadźichu w boju za swobodu domizny na bitwišćach swětowej wojny swoje žiwjenje.

Po wuswobodženju Čěskosłowakskeje zahaji so w meji 1945 nowa etapa džělawašće Orela. W běhu třoch lět wosta 200 000 ludźi swojim narodnym a nabožnym idealam swěrnych a sej swoju njewotwisnosć wobchow. Po přewzachu mocy přez komunistow w februaru 1948 bu Orel druhu raz zakazany, jeho wobsydstwo sćazane, mnozy jeho funkcionarjo a jednoru člonjo buchu zajěci, přescěhany. Wosobinsce sym sej wobhladał wustajeju w klóštrje Teplá pola

Mariánskich Laznjow wo wosudze Orela za čas komunistiskeje diktatury, mjez druhim bě tam tež widzeć originalny dokument wo zakazu Orela w léce 1948. Čim wjetše bě wjeselo, jako so po somočanjej rewoluciji 1990 Orel znova založi. Bě to 30. junija, jako zeždze so 250 delegatow z Čěskeje, Morawy, Šleskeje z wukrajnymi hosćimi Orela z USA, Kanady, Venezuele a Awstralskeje. Njedželu, 26. awgusta, bě džakne putnikowanje na swjaty Hostýn z 30 000 wobdžělnikami. Bě to po 42 lětach přenje swobodne zetkanje Orelow.

Džensniše skutkowanje Orela

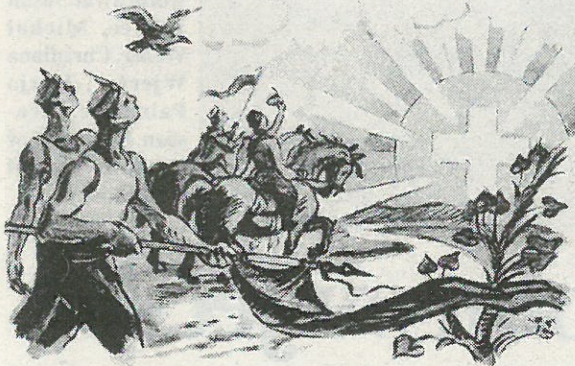
„Mjeno organizacije je OREL – křescanska čelozwučowanska organizacija. Sydło a srjedzišće Orela je Brno. Wobtuk činitosće je Čěska republika. Chorhoj – dvě samsnej pruze – je běla a módra, běla barba je horjeka. Orel je dobrowólne zjednoćenstwo ludźi wšěch starobnych skupin k wšostrowskej čelozwučowanskej a kulturno-kubłanskej činitosći w duchu křescanskich idealow, swójbneje jednoty, demokratije a socialneje sprawnosće. Swoju činitosć wukonja z pomocu organizatoriskeho rjadowanja: srjedzišća, župow a jednotow.“ Tute sady steja na spočatku wustawkow

Orela. Orel ma tuchwilu něhdže 14 000 člonow. Ze sportowych družin, kotraž so pěstuja, su najrozšěrjenije blidotenis, kopańca (na wulkim resp. małym polu wonka abo w hali), lochko-atletika, zymski sport, basketball a tež w Němskej skoro njeznatej družinje z pomjenowanjom florbala a nohejbal. Florbala je halowy hokej z hokejowkami z plasty, nohejbal je pola nas pod mjenom koparski tenis znaty.

Orel a Serbjja

W swojej knize Serbski Sokol piše Alfons Wićaz na stronje 187 slědowace: „Spočatk dwacetych lět započea mócnje z Čech do Katolskeho Posoła pisac serbski jezuit pater Klemens Michal Rab. Wón koncentrowaše so wosebje na předstajenje katolskeho sportowego towarstwa ‚Orel‘ w Čechach. Při tym wón na to skedźbni, zo měli kaž w Čechach tež młodži serbscy katolikojo so Sokoła wzdać a sej wutworic swójsku sportowu organizaciju ‚Worjoł‘. Ale jeho přinoški njemějachu přewulkeho wuskutka.“ Wo snadnym wothłosu w Serbach swědča tež podaća dr. Sigmunda Musiata w swojej knize „Sorbsche/wendische Vereine 1716–1937“. Na stronmaj 461/462 je rěč wo jeničkej w Serbach nastatej jednoje Worjoła w Kulowje. Dr. Musiat pisa, zo bě so Kulowska jednota Worjoł „najskekerje 1928/29“ založila a zo bě wona „jenička serbska organizacija Worjoła“.

Džensa prócuje so wosebje orelska župa swj. Wjačlaw (wona skutkuje w srjedźnych Čechach) wo nawjazanje stykow z nami Serbami. Předsydstwo Serbskeho Sokoła je dóstate materialije wjednistwu TCM sprosředkowała. M. Krawc

moucu oficialne pomjenowanje OREL. Hišće w samsnym léce, dnja 5. septembra 1909, wotmě so we Vyškovje přeni zhromadny zlět. Kónc léta 1912 měješe Orel hižo 193 wotdžělow z cyłkownje 7 640 člonami. Přenja swětowa wojna wšě prócowanja přetorhny.

Orel po wšej Čěskosłowakskej

Bórce po skónčenju wojny zahaji so wobnowjenje Orela. 5. januara 1919 wobzamknychu delegata wotdžělow, rozpušćić wotdžěle při křescansko-socialnymaj stronomaj a wutworic w nastatym młodym čěskosłowakskim staće samostatnu njepolitisku organizaciju z pomjenowanjom Čěskosłowakski Orel. Za sydło postaji so Brno. Na wuradźowanju w morawskej stolicy 11. oktobra 1919 bu jednotne wjednistwo za ČSR schwalene a postajichu so zasady za džělawašće třoch awtonomnych cyłkow – za Čěsku, Morawu-Šlesku a za Slowaksku. 12. junija 1921 přewjedže so w Brnje 1. wólbny zjězd Orela. Schwali so, přewjesć 1. orelski zjězd 1922 w Brnje a přistupić Zwjazkej slowjanskeho orelstwa kaž tež Mjezynarodnej uniji katolskeho čelozwučowanja a sporta w Parisu (džensniši zwjazk FICEP). Na zlět do Brna přeprosychu přiwuzne čelozwučowanske organizacije z Juhosłowjanskeje, Belgiskeje, Italskeje, Francoskeje, Pólskeje, Šwicarskeje kaž tež organizaciju čěskich a slowakskeho katolskeho Sokołow z USA. W předpolu zlěta wotmě so zetkanje džěćiny a młodžiny 30. junija 1922. Hłowne dny zlěta běchu potom wot

Prózdnišnje přebywanje serbskich džěć 1947 w Pólskej

Z džěnika tehdy 17lětneje Ludmile Nawkec

W Sokolskich Listach smy wjacróć wo přebywanju serbskich džěć 1947 w Pólskej rozprawjeli. Džens móžemy wo prózdnišnim lěhwje w awgusc 1947 w Jarocinje blisko Poznanja pisac. Knjeni Ludmila Nawka z Budyšina je redakciji Sokolskich Listow přecelnje wujmki ze swojeho džěnika z woneho léta sprosředkowała. Tehdy 17lětna nowowučerka bě mjez druhim tole zapisowała:

Marja Šramic z Kamjeneje, Ludmila Nawkec z Radworja, Lucija Winarjowa z Radworja (wotlěwa) 1947 w Poznanju

Foto: priv.

Jarocin – Pólska

8.8.1947 wot nana zhonich, zo mam z džěćimi do Pólskeje na wočerstwjenje jěc. To bě hižo za dwaj dnjej! Nět pak skoku hišće ewangelsku drastu zeid. Wboha mać dyrbeje wjele džěćac – hač do pónđzele rano w pječich je šita. A potom ja do Budyšina wotjědzech. Pola Józefec (pola bratra Józefa Nawki, přisp. red.) přenocowach. Woni maja jara rjane bydlenje. (Tajke je tež mój són.) Wotjězd z džěćimi bě z Budyšina rano štwórc na šěsc. Hač do Berlina mějachmy rezerwowany wóz, wječor w džěwječich běchmy tam, sprócnj, lačni, přepočeni. Něhdže w pólskim zastanstwje přenocowachmy. Tam nas z wuběrnej jědzu wulkotnje pohosćichu. Nazajtra rano so serbsku drastu zwoblěkachmy, to rěka Winarjowa Lucija, Šramic Marja a ja – ja ewangelsku, tamnej katolsku wuslěkanu. Wječor w džěwječich wjezeše nas čah z Berlina do Poznanja, džěć, my tři žony a wučer Jan Žur. Na mjezach njemějachmy žane wušparanja, bě lěpje hač léto do toho do Čech. Rano we wosmich wuhladachmy Poznań. Na dwórnišću dóstachmy kofej a k tomu dobre calty. Džěć wostachu pod dohledom na dwórnišću, chcych hišće spać. K nam přiřdže Anton (bratr Anton Nawka, přisp. red.) a wza nas wulkich do města, kotraž sej trochu wobhladachmy. Je jara čiste. Fotografowali nas tež hižo su; w kofejowni dobre kuski zjěchmy – w Němskej tajke něšto dobre hišće njeje. Potom džěchmy za wroćo na dwórnišće po džěć. Zwonka města derje powobjedowachmy, a wroćo džěše na čah do Jarocina. Tam nas pan Świerkowski z běłymi a čerwjonymi nalikami powita a přeprosy dohladowarjow na wječor do najlepšeho hosćenca w Jarocinje. Wjedro je dale špatne a zymne. Přeni raz widžach Wódru. W nocy smy přez wulke

mosty jěli, kotraž pak hišće twarjachu, pak wuporjedzowachu, tež w nocy. Rano, hdyž ze zymu hižo spać njemóžach – bě w čahu zyma, kaž tež w čahu z Berlina – wuhladach z wukna wulke jězory, kotraž so poboku čehnjechu. Myslach najprjedy, zo bě to rěka, ale běchu to jězory.

9.8.47 – Och, sym ja hubjenje spała, hłowa mje boli, slomnik jako hłowak je njeruny a twjerdy. Stajnje, hdyž stanu, je spody toža sloma, kiž so přeco ze slomnika drjebi. Kajka njeroda!

9.8.47 – Sobota. Zaraz – hnydom pan Świerkowski k nam z konikom přijědže a nam dobre konditorske wěcki přiwjeze. My starši zaso wjace dóstachmy hač džěć. Tajka njesprawnosć džěć 10.8.47 – Nět pak wšitcy za jednym blidom sedžo jěmy. 10.8.47 – Nět, tu w cyrkwi njeje rjenje. Kopate poľne wšak su, ale ludžo jedyn spěw za druhim spěwaju, zo ani njewěš, kak daloko boža mša je. Ludžo na nas hladaja kaž wol na nowe wrota našeje drasty dla. Někotři so nam tež směja.

11.8.47 – Pobych na pólskej zabawje. Schadźowanka doma drje njeje hišće nimo, ale naša zabawa pak. Rejowala sym kóždú štučku, to bě rjenje. Tu je džiwne wašnje: Hdyž so knjezej holca spodoba, jej ruku koši. Mi so to njelubi, a tuž ruku přeco skoku wroćo sčahnych. Jan Žur je tež wjele rejowal, a tež trochu wjele tutkal, tak zo njeje hižo swoje ložo namakał. Ja njejsym piła, ale sym so porjadno do tykanca dała.

Něšto dnjow po tym sym wotjěla přez Wrocław do Świdnicy swoju sotru Marhatu a jeje swójbu wopytač. Přez rozbite abo zničene předměsto – jako by so wójna hake před něšto dnjemi skončila – chwataše čah na hłowne dwórnišće Wrocławja. Dvě léce je hižo tajke rozbite.

A kak doľho ma šće čakać, zo budže zaso rjane? Dokelž mějach šěsc hodzin přestawki, móžach sej město, lěpje prajene žadlawe rozpadanki wobhladać: uniwersita poľ wupalena, skoro kóždá cyrkej pak wobškodžena pak jeno hišće ruina. Njedaloko uniwersity kupich sej něšto dobre k jědži, caltu z butru a tomatu a dobrym twarožkom. Tu maš wšo, nó haj, ale ja njemějach fenkow. Poľ na pječ sydnych so zaso do čaha na směr Świdnica. Po njesměrnej doľhej runinje a scyla čezko je, sej domoj do Serbow, do Němskeje dojč. Džěć hižo spaštej. Antek bórce přiřdže. Hanka je cyly džen wo „ciocie“ – čěce Ludmili powědała. Lodu a druhich dobrych wěckow sym so tam najedla. Najskekerje je to nětikle moja hłowna zaběra: jěc! Lubito je so mi pola nich wulkotnje, a hišće lěpje by mi bylo, hdyž njebych při skakanju z wěže do wody w kupjelach naposledk tak hłupje skočila, zo sej nohu na wobkromje basena – někak 50 cm pod wodu – šlawnych, zwynych. To bě bolostne, a hórje bu w nocy. Dyrbjachu mje z motorskim domoj dowjesć. Džesać dnjow sym potom we ložu swjećila. Na kij so zepěrajo a z jědzu (ze žwidlamy) za doma so potom rozžohnowach. Na kelko lět drje? – W Jarocinje mje džěć wjesele witachu. Wotchadny wječor 1. awgusta skónči naše přebywanje w Jarocinje. Derje wobdarjeni wotjědzechmy z Poznanja, hđež nas sfilmowachu a nas wjetšich po kofejownjach a k direktoram wotdžachu. 3. awgusta pobych hišće w džiwadle a w nocy sydnych so do čaha směr Berlin. Wroćo jědžo běch ja, deklarowana „jako šulska holca, dokelž chcyše Hubert Žur – hižo njewěm, čehodla bě w Pólskej – domoj a njeměješe prawy wizum. Jeho přepašowanje přez hranicu je so nam zešlachćilo. Skoro by so nimo kulito, dokelž ze zwučenosće wězo we wotdžělu z tamnymi dorosćenymi sedžach. Pólska milicija mje pak w nocy njelubje z tutoho wotdžěla wuhna, a ja so šmowawje kaž zasparne džěćo přec šmjatach. Po němскеj kontroli so wězo zaso do „praweho“ wotdžěla wroćich.

Štó bě 1947

w pólskim Jarocinje?

Z džěnika Ludmile Nawkec njewuchadza, kelko džěć 1947 w Pólskej přebywaše a zwotkel hólyc a holcy bėchu. Dokelž w archiwach dotal žane podložki wo přebywanju w susodnym slowjanskim kraju njenamachmy, wobročamy so na čitarjow Sokolskich Listow ze slědowacej próstw: Štó bě sobu w prózdniškim lěhwje a zo štó móže někoho mjenować, kiž bě w Jarocinje? Dotal znajemy jeničke mjeno: Wědomostnik dr. Helmut Jenč je redaktor SL prajil, zo bě w Pólskej w prózdniškim lěhwje a zo bě tam njeboh Jan Žur nawoda. Nad kóžděj dalšej informaciju wo zajědže (snano samo wo zajědžach) po wójnje bychmy so zwjezelili. Redakcija